

FORSLAG HØRINGSSVAR FRA STJØRDAL KOMMUNE

Rett til læring har hatt et omfattende mandat som har resultert i en omfattende utredning. Utredningen gir mye informasjon og har mange tanker og formuleringer som det er lett å slutte seg til. Men utredningen er svært ordrik og preget av til dels mange motsigende og lite dokumenterte utsagn. Utvalgets forenklete hovedkonklusjon er at forbedring av de allmenne ordningene er det viktigste grepet overfor barn, unge og voksne med spesielle behov. Det representerer en forenklet virkelighetsoppfatning og kan ramme elever der *ulik* opplæring og spesielle individuelle tiltak og spesiell tilrettelegging er faglig godt begrunnet.

For å sikre likeverdig opplæring må elever behandles forskjellig. Ideen om positiv diskriminering er rettighetsfestet. §5 i opplæringsloven innebærer en form for positiv diskriminering som skal hindre at enkeltelever blir skadelidende dersom opplæringssystemet svikter. En slik positiv diskriminering kan ikke oppfattes synonymt med segregering. Positiv diskriminering er en sentral og tydelig begrunnelse for å gi *ulik* opplæring til elever som ikke har utbytte av den ordinære opplæringen, ikke bare *ekstra tilrettelegging* innenfor allmennpedagogiske rammer.

Utredningen har et for ensidig fokus på allmennpedagogiske løsninger og for lite på de dilemmaer som oppstår i praksis når det gjelder elever med spesielle behov i spenningsfeltet mellom det allmenne og det spesielle, mellom inkludering i fellesskapet og læringsutbytte for den enkelte. Det er nødvendig med en strategi der ulikheter i elevenes behov er grunnlaget for et mangfold av opplæringstiltak og organiseringsmåter. Utredningen underkommunerer de utfordringene det er å sikre både tilrettelagt opplæring og et inkluderende miljø der alle opplever seg sett og verdsatt. Det mangfold av spesialpedagogisk kompetanse og løsninger som må dyrkes for å kunne gi kvalifisert opplæring i utfordrende opplæringssituasjoner er ikke vektlagt nok.

Utredningen vier i liten grad elever med lavfrekvente funksjonshemninger oppmerksomhet.

Det samme gjelder elever med svært store og sammensatte behov.

Utredningen har for lite fokus på lærerens betydning for elevers læring og utvikling. Utredningen burde vektlagt lærerens behov for kompetanse, støtte og veiledning på en sterkere måte.

Utredningen har stort fokus på helhet i opplæringa for barn og unge. Det etterlyses større fokus på betydningen av godt samarbeid med foreldre og foresatte.

Tidlig innsats og forebygging

Stjørdal kommune støtter ikke forslaget om at kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år.

Det er ikke tydelig uttrykt om plikten til kartlegging skal omfatte alle barn eller bare de barna som personalet i barnehagen vurderer at det er særlige behov for å kartlegge. Vi mener at dette bør avgjøres i den enkelte kommune. Forslaget er heller ikke godt nok begrunnet pedagogisk. Det vil være svært ressurskrevende, særlig hvis kartlegging skal kunne oppfølges med gode tilpassede tiltak. Stjørdal kommune vil derfor foreslå at plikt til å sikre språkkartlegging endres til plikt til å gjennomføre screening av alle barn med påfølgende kartlegging av de barn hvor det sannsynliggjøres behov for ekstra språkopplæring.

Stjørdal kommune støtter tanken bak Læringsboka som verktøy i tidlig innsats og oppfølging av barn og elevers utvikling. En slik ”bok” bør være digital. Men vi ønsker ikke at den skal bidra til begrensning av metodefrihet og økt byråkratisering. Vi etterlyser sammenhengen med andre nye tiltak som for eksempel bruk av elevmapper og kravet om dokumentasjon i forbindelse med vurdering. Vi støtter KS utvalgsmedlem Jorun Sandsmark sin særmerknad om at Læringsbokas funksjon og omfang samt juridiske status ikke er godt nok utredet og forventer at det blir utredet nærmere.

Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen

Stjørdal kommune støtter ikke at retten til spesialundervisning i opplæringsloven §5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen.

Denne navneendringen er unødvendig med mindre en ønsker å usynliggjøre spesialpedagogikken og den spesialpedagogiske kompetansen. Språk har makt.

Innholdet i §5-1 kan justeres slik at hovedregelen blir at spesialundervisning skal foregå i klassen ut fra hensynet til inkludering. Barn og unge lærer best i et fellesskap og har behov og rett til sosial tilhørighet i en gruppe.

Stjørdal kommune støtter ikke at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Spesialundervisning kun som organisering kunne ha vært et unntak fra dette, men da bør PPTs rolle i dette samarbeidet være mer tydeliggjort for eksempel ved at det da skal være en skriftlig uttalelse/bekreftelse fra PPT om en tilslutning til forslaget.

Den sakkyndige vurderingen skal utrede og dokumentere under hvilke betingelser eleven utvikler seg og lærer. Den skal sikre et faglig godt grunnlag for det opplæringstilbudet som skal iverksettes. Spesialundervisning bør derfor fortsatt gis med grunnlag i sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Forenklet prosedyre i enkelte tilfeller, slik utvalget foreslår, tror vi vil gjøre systemet mer uoversiktlig og komplisert for både elever, foreldre / foresatte, skolen og PP-tjenesten. Det vil skape en uklarhet på hva som er skolens og hva som er PP-tjenestens oppgaver og ansvar.

PP-tjenesten og Statped tettere på

Stjørdal kommune støtter forslaget om at PP-tjenesten skal være tettere på barnehager og skoler.

Tiltakene som skisseres her er det lett å slutte seg til. Det er spesielt viktig at PP-tjenesten både får økt kapasitet og bedre kompetanse. Stjørdal kommune har svært god erfaring med egen PP-tjeneste som jobber godt systemrettet og har faste kontaktpersoner på barnehager og skoler, men som samtidig strever med å opprettholde det gode støttesystemet på grunn av stor økning i antall henviste klienter.

Stjørdal kommune støtter forslaget om at det etableres et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten. Behov for kompetanse i PP-tjenesten endrer seg i takt med samfunnsutviklinga. Det er svært viktig at tjenesten har muligheter for ny kompetanse uten for store kostnader for den enkelte PP-tjeneste/ kommune.

Stjørdal kommune støtter forslaget om at det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten og tjenestens samarbeidspartnere. Dette bør i

så fall bli et kompetanseprogram som ikke gir en lik kompetanseøkning for alle, men hvor det er muligheter for mer spesialisert kursing/etterutdanning på linje med arbeidet i Faglig løft for [PPT](#). Det forventes at kommunen/ skolen/ barnehagen blir viktige samarbeidsparter og at det stilles økonomi til disposisjon slik at dette kan gi alle PP-tjenester et faglig løft.

Helhet krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid

Stjørdal kommune støtter forslaget om at PP-tjenesten får selvstendig henvisningsrett til BUP og HABU.

En slik rett vil medvirke til at flere får tidligere hjelp. PP-tjenesten i dag er den tjenesten som henviser barn og unge til BUP i dag , men da gjennom lege eller andre - noe som ofte forsinker henvisningsprosessen betraktelig. Dersom PPT får selvstendig henvisningsrett til BUP og HABU, må likevel legens rolle i samarbeidet være tydelig.

Kompetanse på alle nivåer

Stjørdal kommune støtter forslaget om at den allmenne kvalifiseringen i relevante grunnutdanninger skal følges nært opp og styrkes.

Det er viktig at den enkelte kommune har høy kompetanse på spesialpedagogikk. Det er positivt at forskning knyttet til barn, unge og voksne med behov for ekstra tilrettelegging i opplæringen styrkes. Slik utredningen fremstår har den så absolutt dokumentert at behovet for økt kunnskap på feltet er helt nødvendig.